

ERDŐVIDÉKI HIRLAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRGDALMI, TANÜGYI, KÖZGAZDASÁGI ÉS IPARI HETILAP
Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor., félévre 4 kor., negyedre 2 kor.
Egyes szám ára 16 fill. és kapható:
Baróton Lőrinc Mózes, Nagyajtán Zárug L. keresk.

Főszerkesztő: Dr. Ferenczy Géza.
Felelős szerkesztő: Hoffmann Géza.
Főmunkatárs: Dr. Debreczy Béla.

Szerkesztőség és kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető mindenféle közlemények
ugyszintén előfizetési és hirdetési díjak is
Hoffmann Géza, Kőpecz
címre intézendők.

Szeptember elején.

„Még nyílnak a völgyben a kerti virágok“, még tart az 1909. évnék beszámoló munkája, amikor máris új mesgyéket, új barázdákat hasítunk a termő talajban, hogy a jövőnek számlalapját megnyissuk.

Megindul a sürgés-forgás és Magyarországon e napokban legalább két millió családra ránehezedik a szülői kötelességek legsúlyosabb feladatának gondja, hogy a jövő generáció szellemi talaját megforgatva, azt dús, gazdag, vagy legalább is megfelelő termés hozamára előkészítse.

A legforgalmasabb hely ilyenkor az iskola környéke; a legerősebb csoportosulás az iskolák előtt van és akik már réges-régen kikerültek az iskolák padjai közül, e napokban újból visszatérnek oda és forgatják a tankönyveket.

Hány szülőben ébred fel ilyenkor édes vagy keserű reminiscencia és hány szülő sóhajtja: „ha újból kezdeném, most bizonyára másként kezdeném!“

Különösen nálunk Magyarországon igen fontos és mondhatjuk mindenre kiterjedő tárgy a pályaválasztás kérdése. Dominál, mert annyira szűk területet enged a magyar ifjunak, hogy választás alig van. Jogász, orvos, tanár, pap, legfennebb mérnök — és ezzel ki is merült minden.

A karriér az iskolában kezdődik és egy címben bővelkedő állami állásban végződik. Ami azonkívül van, az csak szerencse — a százezrek közül egyre mosolygó szerencse; a normális alap: állami beamterség.

Nálunk szent meggyőződés, hogy nem egész ember az, akinek nincsen érettségije és nem biztos pozíciója egyén az, aki az állami gépezeten kívül áll. És ha opportunitásból másként is nyilatkozunk, de legbensőbb családi körünkben így érzünk, így kalkulálunk, így próbálkozunk.

Mert sajnos, a politikai helyzetünk maga olyan, hogy a legszebb és egyszerűs mind a legtöbb rátermettséget

igénylő életpályák el vannak zárva a magyar ifjak előtt; maga a politikai helyzet az, mely arra kényszerít, hogy azon a szűk téren, melyet a mindenható állam nyújt, mindent kihasználjunk, mindent beszerezzünk: címet, rangot, tekintélyt és vagyont.

Igy a katonai pályák még a kvóta arányában sem nyújtanak megélhetési kört, még kevésbé a diplomáciai és a tengerészeti pályák. És ugyancsak Ausztriához való viszonyunk következtében az ipari, a kereskedelmi, a technikai pályák is annyira kedvezőtlenek nálunk, hogy csak a felületes jelszavak hatása alatt állók tanácsolhatják a szülőknek ezeket a pályákat.

Már így is a kétes existenciák országának tart minket a külföld, s ha nincs is igaza, de feltétlenül igaza lenne, ha a szülők megfogadnák ezt a tanácsot és az ipari pályákra — a mai viszonyok, a mai nevelési rendszer mellett — tömegesen adnák fiaikat. Micsoda kenyérkereset nélküli proletáriátus had verődne itt össze! micsoda melegágya lenne ez a nemzetközi szocializmusnak! . . .

A mai fejletlennek mondott iparunk mellett is olyan szocializmust kaptunk, amely egymagában áll az egész világon. Máshol a szocializmus társadalmi szervezkedés, tekintet nélkül a foglalkozási körre, olyan elvek dala emeléseért, amelyeknek igazságát elismeri minden józanul, igazságosan gondolkozó egyén. Az élet terheinek egyenlőtlen elosztását nivellálni, a kiváltságokat, a születési előjogokat törölni, az előítéleteket kiírtani — ez igazi szocializmus célja s ebben tömöríti azokat, akik ezen összetartás révén hatalmi tényezővé lesznek, holott ma a jogok gyakorlásának nagy területéről ki vannak rekesztve. A mi szocializmusunk azonban nem ilyen!

Az iparos pályán boldogulni nem tudó, de fatális véletlen folytán oda kisorsult egyének kenyérkeresete ez, a melyben az iparos megszűnt iparos segéd vagy munkás lenni, de felcsap ujságírónak, brosüragyártónak s azután minden törekvése oda irányul, hogy a

munkaadóknak akadékoskodják s minél több kellemetlenséget, vexálást teremtsen.

A szocialista terrorra rámutatva, megértetni óhajtjuk annak kölcsönös-ségbe menő hatását. Sokszor halljuk, hogy a segédnek reménye, vágya sincs arra, hogy idővel ő is munkaadóvá váljék. Milyen ipar tehát az, amelyben egy kényszerhelyzetbe szorított munkaadó áll szemben olyan segédszeméllyel, melynek nincs egyéb célja és törekvése, mint a kényszerhelyzetet kihasználni a végsőig, mert egyik sem gondol arra, hogy „ma neked, holnap nekem“, azaz egyik sem foglalkozik a holnap kérdésével? . . .

S hogy nagyon szomorú a magyar ipar helyzete, azt egyébként is igazolják az iparkamarák jelentései, a melyeknek minden sora panasz és panasz. Az iparos osztály huzza az ígát, mert benne van; fentartja üzletét, mert egyelőre egyebet nem tehet; bizik a dolgok jobbra fordultában, mert ez az egyedüli reménye. Az iparos segéd pedig a szakszervezetek eszköze, amelyek nem a nehéz sorsban sanyalódó magyar ipar boldogulására a tömörült erők hatalmával küzdenek, védekeznek, erősítik a megélhetési kör alapjait, hanem a proletárizmus szegénységet terjesztő fogásaival, az élelmeselek egyéni boldogulását szolgálják. Hány magyar lelkű ifju a szakszervezet révén ott konspirál a nemzetellenes Buchingerek táborában hazája legszentebb érdekei ellen s mint tehetetlen eszköz szaporítja a nemzetet gyöngítő tényezők számbeli erejét!

Nyugodt szívvel, meggyőződés-szerűleg tehát a magyar intelligens szülő gyermekét — a mai viszonyok között — iparos pályára nem küldheti. S hogy valamely ipariskolát végezve, ismét csak a hivatalnoki pályákon kilincseljen, hogy biztos révbe jusson, de már csak mint fél ember, elterelt kvalifikáció, — már akkor mégis csak jobb, ha ott próbálkozik, ahol előbb-utóbb mindenki boldogul.

S a technikai pályák sem kedvezőbbek. Járjuk be a magyar gyárakat.

a magyar állam által szubvencionált vagy dédelgetett ipartelepeket s tudakozódjunk az alkalmazottak nacionáléja és minősítése iránt. Megdöbbenő adatokat nyerünk. Alig van gyár, melynek magyar honosságu és technikailag iskolázott műszaki személyzete lenne. A mérnök, főmérnök, az igazgató urak legtöbbje Ausztriából importált egyének. Gyakorlatilag lehetnek értékes elemek, de mérnöki oklevelét a legtöbbjének még ember nem látta.

S bár helyes, ha ott, ahol tudás és nem a diploma az irányadó, a vállalkozó nincs a formalitásokhoz kötve és szabadon választhatja a neki legmegfelelőbb üzemvezetőit; de ha már technikai intézeteket tartunk fenn és ott az ifjúságot kiképezzük a modern technika minden vivmányaiban, és ha ennek az ifjúságnak elhelyezése annyi gondot okoz: akkor érthetetlen, hogy oly szabadelvűen megnyitjuk országunk kapuit minden idegen előtt, azoknak fényes állásokat biztosítunk kvalifikáció nélkül, a magunkét pedig megálazzuk, amikor diplomájával elűtjük és ismét csak az állam túlszűfolt hivatali csarnokaiba szorítjuk.

A műszaki minősítés kérdésének rendezését a magyar mérnöki kar annyiszor kérelmezte, ahányszor mostoha sorsa napirendre került és Hieronymitől Kossuth Ferencig mindenik miniszter „a legjobb indulatáról” biztosította a mérnök kollégákat; de azért az ausztriai érdekszövetkezet, mely megszálva tartja országunkat — katonai, pénzügyi, kereskedelmi és ipari téren mindig gondoskodott arról, hogy a jóindulat is megmaradjon és a rendezetlen viszonyok is úgy maradjanak, a

mint azok a gyarmatosító politikának a legkedvezőbbek.

Ne álljunk tehát a jelszavak hatása körébe és ne adjunk olyan tanácsokat, amelyeknek jóságáról és helyességéről meggyőződve nem vagyunk. Tény és igazság az, hogy Magyarországon ez idő szerint csakis a törvényhozásilag rendezett pályák nyújtják a legtöbb garanciát a boldogulásra. S hogy az ipari, a technikai, a kereskedelmi és a katonai pályák is nemcsak az anyagiaknak, de a nemzeti érzelmeinknek is megfelelőkké váljanak: — szükséges, hogy emancipálódjunk Ausztriától minden tekintetben s urak legyünk a saját portáinkon belül!

H.

Heti krónika.

Zeppelin gróf, a németek új korszakának kivezérelt bálvány, fejébe vette a legfőbb hadura parancsára, hogy II-ik Vilmos alatt meghódítja a levegőt és a hatalmas imperátor babérait a világesemények legdicsőbbjével szaporítja. — S ugyanakkor a francia zsenialitás is nekifeküdt, hogy félelmetes versenytársát legyűrje s megmutassa a világnak, hogy mégis csak a föld legkiválóbb nemzete, az emberiség krémje volt és marad a francia. — S míg az öreg generális Berlin felé hajózik s a germánság millióinak egetverő hurrázása jelenti az új idők kétségkívül nagyszerű sikerét, — addig a franciák Reimsben összegyűjtik a világ aviatikusait és százezrekkel jutalmazták azt a légtutatót, aki a legszebb eredményeket a repülés terén a francia földön éri el.

A repülés mindenestre az emberi elmének ha nem is a leghasznosabb, legszükségesebb, de legérdekesebb és legmerészebb találmánya lesz, s hogy ugyszólván utóljára került a mozgás szolgálatában álló járművek sorából, — mutatja, hogy csak akkor jutott reá sor, amikor az emberi találékonyság már

a legfinomabb konstrukcióknak jutott birtokába. A madarak réges-régen felhívták figyelmünket a légi utakra; megfigyelhettük őket, nem volt ismeretlen fogalom, nem mutatkozott lehetetlenségnek — s mégis évezredek futottak el, amelyek alatt megtanultunk uszni, hajózni, megkaptuk a gőzt, a villámot és megfigyelő körünkön kívül eső csaknem titokzatos, mesékbe illő dolgok birtokába jutottunk, — csak repülni nem tudtunk, csupán a levegő oceanja nem adta meg magát.

Lehetséges, hogy komolyan sem vettük. Tíz év előtt, aki a repülőgépen törte az esztét, — az excentrikus, nem normális esztét ember számba ment; s most egyszerre, hogy az emberiség néhány lelkes és nagy akaratu férfiak komolyan látott hozzá, kitűnt, hogy a repülőgép problémája nem is olyan megoldhatatlan feladat. És most már a repülés nemcsak az emberiség rendelkezésére fog állani nemcsak mint kedvtelés, mint bizarr és merész játékszer, de mint katonai és közlekedő tényező.

*

A germánok öröme határtalan és bár Zeppelin gróf léghajója mint találmány, mint emberi vivmány a mostani találmányok sorában messze marad el a franciák, az amerikaiak eredeti és ugyszólván kivihetetlennek látszó repülőgépeivel szemben, — de azért a német önérték nagy zajjal ünnepli merész katonáját, akiben szívós és nagy akaratu fának prototypusát látja. Ilyen a germán katona! A német dicsőségnek a levegőre van szüksége, s hogy ne hódítsa azt el a francia zsenialitás, nekiáll az öreg katona a legkényelmesebb, a meglévő és kipróbált formának — a léggömbnek s rákonstruál egy szerkezetet, a németek nagy császára meg oda siet keresztapának és megvan a Zeppelin I., II., III., amelylyel meg van mentve a német presztízs hosszú időkre. A katona, hogy megszerkessze léghajóját, nem igényelt egyebet, mint pénzt és pénzt. A németiség pedig oda adta a millióit, mert nagyon jól tudta, hogy a modern hadjárat ezen világvárosnyéből elmaradva, nagyratörő céjait talán minden időkre meghiusítja a latin faj Napoleonjai, újra ráborítván a „gloár” ragyogását Európa egére. . . .

Elmélkedés egy halott királyról.

Írta: Székula Jenő.

Hadd hulljanak alá a fehér orgonalevelek. Szálljanak a légbe ringva-rengve, mint egy tavaszéji álom, fehér lehellet! . . . És e rozoga parasztszekéren ahogy bolyongok e csillagos májusi éjszakában, céltalanul, ismeretlen vidékeken, — zsongítsa el a mámor fáradt, pihenni vágyó testemet. . . .

Istenem, milyen különös is ez az éjszaka! Az iharfák bölöngatnak az árokszélen. A lovak lassan, lépésben mennek. Fehér, ezüstös fényben uszik a vidék. Mint egy mesebeli álom. A kocsis szunyókál, a pipája kialvófélben. Távolról az unokák és békák zenéje.

Az ott a Fertő!

Hol járunk? Az országutról már régen letértünk! Minden oly fehér, ködös, áttetsző fényű, mintha ezüst szálakból lenne szöve minden.

A szekér most hirtelen megállott. A kocsisom hátrafordult és ostornyelével egy emelkedett dombra mutat:

— Az ottan a Baki hegye!

Szálljunk ki. Pihenjünk meg. Heveredjunk le a domb tövébe.

Baki hegy . . . Hol hallottam?

A kocsisom újra pipára gyújtott.

Hanyatt feküdve, belébámulok a csillagos ég végtelenségébe. Távolról — talán egy falusi korcsmából — cigányzene hallatszik. A boszorkányok éjszakája ez, amiről egy őszi estén egy vén cigánydjanka mesélt.

A levegőt betölti a fehér, átlátszó orgonaillat.

. . . Most már emlékezem! Hét évszázaddal ezelőtt itten verekedett meg Salamon király a besenyőkkel. Milyen különös! Ő, aki talán a legkönnyelműbb volt és a legszomorubb sorsu minden magyar királyok között, akiket valaha Szilveszter koronájával királylyá avattak. . . . Lelkimmel káprázatok játszanak. Zúgó robajjal mintha hallanám a heutumoger lovaknak a patkócsattogását.

Mert összeveszett testvéreivel, Lászlóval és Gézával és azok rája uszították a besenyőket, hogy ne eresszék ki Mosony várából. Szegény fiatal király, mit csináljon? Ki fog verekedni azzal az ördögi cigány néppel? Felfogadott egy német őrgroft, Hernuhot, aki a krónikások följegyzése szerint egymaga

másfél máz át nyomott vala. A gróf meg is jelent a kitűzött időre, erős, vasba öltöztetett vitézekkel. Hanem amint meglátta a besenyőket, akik egy viharos éjszakán a Fertő mocsárból mindenfelől előmászta vala és ijesztő hahogással őt igen ijesztgették, — végignezte azt a beláthatatlan csordát, melynek formája minden volt, csak nem emberi, — rögtön elszállott a bátorsága.

Azt mondta a szegény királyfinak:

— Édes fiam! Ma nagyszombat van, én jó katolikus vagyok. Eredj és verekedjél magad. Majd ha baj lesz, a segítségemre jövök én is.

Ezzel szedte magát és összes vitézeivel együtt felvonult a Baki hegyére, — ahonnan tudvalóleg igen szép kilátás nyílik.

Szegény magyar király, mit csináljon? Maga mellé vette Bátor Opost és viharedzett vitézeit, azután hajrá! be a világtalan éjszabába — neki az ördögök táborának. És szétverte a besenyőket, szerte a világba, hogy amint a krónikák írják, hirük-hamvuk sem maradt.

Mikor visszatért átázottan és fáradtan, előáll a gróf és nagyhangon követeli a zsoltját, a kialakított 300 aranyakat. Szegény ki-

És mi, e világversenyen kívül álló, elnyomott és a saját nagy bajunkkal küzdő nemzet, csodálattal nézzük az emberiség e kiváló szellemeinek fenséges versengését. Csodáljuk a német katona nagy akaraterejét, irigyeijük a germánság nemzeti önértését és eget ostromló lelkesedését, — *de elismerésünk a francia és az amerikai aviatikusoké, akik nemesak hősiesség önfeláldozással, de ismét ezt a kiváló fajt jellemző zsenialitással oldották meg a repülés problémáját s gazdagították az emberiséget azzal a csodálatos találmánnyal, mely az emberi agyvelőt annyira izgatta, de amelynek megvalósítására évezredek hosszú során át gyűjtötte tudását és főként bátorságát.*

*

Minálunk az elme nem produkál ilyen nagyot. Pénzünk nincs hozzá, kedvünk még kevesebb és vágyaink csak a földhöz kötnek. . . . *Oh, mert ez sem a miénk úgy, amint miénknek szeretnők!*

De azért nálunk sem pihen az agy. Mi is alkotunk, újítunk, forgatunk — a bürökban, a papíroson . . . rendeletekben. Különösen sokat tanulunk el a germánoktól. Szemünk oda tapad állandóan és amit ők, azt mi is. Ha valamit újit Ausztria, félév múlva már mi is ott tartunk. Elfogadunk mindent, ha helyes, ha célszerű, ha egyéniségünknek, életrendszerünknek és temperamentumunknak megfelelő vagy nem. Az egységesen kormányzott birodalom nem is tehetné másként s azután meg — haladni is muszáj!

Pedig vannak dolgok, melyekben a konzervativizmus helyénvaló lenne. Különösen ott, ahol milliók megszokott dolgairól van szó, amelyeknek felforgatása veszedelmes, meg nem okolható s amelyeknél az emberélet-áldozatok nem gyarapítják a haladást, az emberi jólét vértanúit.

A vasuti katasztrófák sűrű egymásutánjait vizsgálva, rájövünk, hogy az első sorokba küzdöttük fel magunkat. Amikor a vasut még újdonság volt, vasuti katasztrófákat nem ismertünk; de amióta jól bevált, meggyökeresedett forgalmi eszköz és tökéletes közlekedő intézmény, azóta már mesés rekordokat értünk el a borzalmasabbnál borzalmasabb vasuti balesetekben.

A balesetek igazi okairól nagyon keveset tud meg a közönség és bizony laikusok észszel ítéljük meg a dolgokat, de úgy érezzük, hogy igazunk van.

Azokban a sötét bürökban a besavanyodott tanácsos és referens urak vajmi kis emberek lennének, ha valami szerencsétlen rendelettel nem adnának életjelt magukról. Így például az induló és az érkező vonatok füttye — törlendő. A közönség megszokta, a fel- és leszállását ehhez igazította, míg most a tolvaj módra besurranó vonatnál sohasem tudja, mikor szedje elő a cók-mókját s mikor ugorják ki a lassuló vonatból. Kinek és minek használtak ezzel, azt senki sem tudja. Ausztriában eltörölték, tehát töröljék el Magyarországon is.

A vörös lámpák talán még a legelésző birkák előtt is ismert veszedelmet jeleztek. Tudta mindenki, hogy a két piros szem a vonat fénye. De a szerencsétlen bürokratizmus ezt sem tűrte meg. Felforgat minden megszokott és a köztudatba átment dolgot, s hogy amíg újra megszokjuk és vérünkkel válik az új, addig mennyi embervér folyik s mennyi emberélet pusztul el — azzal a főmindentható és elrendelő úr nem törődik. Kimondja és akkor a milliók igazodjanak a *nagyhatalmu egy úr* akaratához. Leintik a füttyöt, a piros lámpát, a menetlevelet és tudja lsten még mi mindent, amit a közbiztonság érdekében nem lenne szabad bántani.

*

Zeppelin is akart, de az ő akaratából világraszóló dicsőség háramlott a germán népekre. A mi akaratunk pedig a papíros rendeletek silányságában vész el. Mi másolunk, másolunk szögalelkien, észnélkül.

Felforgatunk olyat, amire konzervatív népünk ragaszkodik s aminek felforgatása minálunk sokszor igen nagy bajokkal jár. Behozunk olyanokat, amikből sem népjólét, sem nemzeti dicsőség nem származik, amivel sem a tudományt, sem a kultúrát nem szolgáljuk, de amivel népünket vexáljuk, gyötörjük, kedvetlenítjük és a kivándorlásba hajszoljuk. *Ott pedig, ahol merészség, önértzet, törhetlen akarat lenne helyén, ahol az egybefoglalt nemzeti erőt kellene érvényesíteni,*

— *ott hallgatuuk és erőtlenségünk fölött ke-sergünk.*

A germán katona nagy akarata méltó arra, hogy nemzeti lelkesedés kísérelje azon a vonalon, amerre ezen akaratnak valósággra ébresztett tárgya átvonul s hogy visszhangot keltsen minden germán otthonban, lélekben. Mi pedig szidjuk azt az *akaratot*, mely a vasuti katasztrófák okainak ha nem is döntő; de a közvélemény ítélőszéke előtt látszólagos anyagát halmozta fel.

G.

A legújabb rajztanítási módszer.

Irta: Dr. Flóris Áron tanár.

Negyedszázad óta vagyok a tanári pályán, tehát 25 év óta töreksem arra, hogy veszendő félben levő hazánk ipari fellendítése kérdését megoldjam. Ez hazafiúi szent kötelességem. Napoleon 15 év alatt hódította meg a világot a finom műizlésű francia iparcikkokkal, helyesebben mondva azon egyetlen egy rendeletével, mely a szabadkézi rajznak a francia középiskolákban való belterjesebb tanítását szorgalmazta. Rajztanár léttemre kettős kötelességem volt tehát kutatni azon módokat, melyekkel a rajzolásnak betűi, vagyis motívumai csak úgy, mint az írás betűi egy év alatt elsajátíthatók. E célból néhány szünetidőben saját költségemen beutaztam egész Európát. Érintkezésbe léptem külföldi művészekkel, iparhatósági vezetőférfiakkal, különösen pedig rajztanárokkal. Mindegyiknek az erre vonatkozó nézetét kikértem. Ezeket egybevetve, azon különös tapasztalatra jutottam, hogy a 6—7 éves első elemi iskolás gyermekek végzik aránylag a legterhebb írásrajzolás munkát, amikor a 24 betűnek írott és nyomtatott, kis és nagy válfaját, valamint az arab és római számokat, összesen 116 betűt 9—10 hónap alatt felismerni, azt felrajzolni (felírni) megtanulják. Miért ne lehetne hát ezen komoly munkát a többi osztályokban a 150 magyar stílű motívum betanításával folytatni?

Francia rajztanároktól hallottam azt, hogy: „Az ősi magyar hun nemzet műveltsége igen magas fokon állhatott, mert utódainak oly gyönyörű sikdiszitményt hagyott hátra, mely úgy szinpompa, valamint motívum gazdasága dolgában a világ összes sikdiszitményét felülmúlja.“ Ugyancsak francia rajztanároktól hallottam azt, hogy: „Mig a

rályfi, mit csináljon? Fáradtan, összetörtén, ahogy volt, még az éjjel lecsapott a kötés-szegő barátra: pozdorjává verte és visszakergette hazájába, ahonnan jött — Németországba.

Igen! Mert bátor volt ő! És bár sok rosszat irtak és mondtak róla, — vézna, beesett mellében mégis dacos lánggal égett a bátorság, mint könyelmű és kalandos őseié, akik versenyt száguldtak a szélviharral az ódi pusztán.

A „Bécsi Képes Krónika“ csak sejteni enged, de én tudom, hogy ő vitézebb volt bármelyik testvérénél! De nála a harc csak játék volt, amelyben gyermekes naiv lelkének gyönyörűsége tellett. Sápadt, áttetsző halvány-ságu arca csak akkor éledt fel, ha betemette azt a nagy porfelhő, melyet fölvert a heu-tomogor lovaknak csatarohama.

És mikor Mosonyba ment, elébe jött az anyja és sirva mondá neki:

— Én édes fiam, miért nem hallgattál soha az én tanácsomra, sem a jó Erneyi tanácsára? miért hallgattál mindig az gonosz Vidnek a szavára? Javainkat ez emészttette meg és ez tett tönkre téged, én szegény jó fiam!

És Salamon nagy haragra gerjedt és meg akarta ütni az anyját. Így írja legalább a „Bécsi Képes Krónika“. Én nem hiszem.

. . . Oly különösen zúgott ott a nádas, mintha a szél játszana hangtalan furulyákon ismeretlen melódiákat. És valami megmagyarázhatatlan érzés hozzá visz a szegény királyfihoz, kinek szomorú sorsát mintha most megérteném!

Mert bohém volt ő, annyira bohém, hogy azt ma talán meg sem tudnók érteni és hét évszázaddal kellene visszamenni a múltba.

Könyelmű, lobogó vére üzte, hajszolta be a csillagtalan éjszakába, a szerencsétlenségbe. Szegény királyfi, Árpád szerencsétlen unokája! Mint azok a bolond magyar fiúk, akik vakmerő kalandvágytól üzve, átusstatták a tengeröblöket, hogy otthagyják a fogukat a Po-vidéken.

Milyen különös! És hogy én ide állok most védeni őt, a megtagadottat, a krónikások és a história ellen, a szegény Salamon királyt, aki a jó ég tudja, merre pihen most, széles Magyarország melyik szögletében!

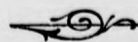
Testvére, László, szerencsésebb volt. Annak a szentek glóriája koszoruzza a hom-

lokát. Talán nem volt jobb szíve, mint neki, de nem volt annyira bohém!

Fehér levelüket hullatják az iharfák. Távolról valami bánatos magyar nótá elhaló dallama hallatszik. Milyen szomorú! . . . Halvány világgal égnek a Göncölszekér csillagai. Szeretném, ha most itt ülne mellettem ő, a kitagadott magyar királyfi. Nézném halvány arcát; fáradt, bánatos fejét lehajthatná mellemre; és megsimogatnám csodaszép szőke haját, amelybe világos aranszálak kerültek, amit a ruthén királylányoktól örökölt.

. . . Hogy zúg a szél! Talán vihar lesz. A kocsis ponyváját tépi, verdési rázza. Zugva, kavargva forrong a nádas, — ide hallatszik a tó hullámvihara. Az ég elborult, szemeimet behunyom. Vad üvöltés, lőnyerítés hallatszik. És igen . . . látom . . . látom! Ott száguld. Véres homlokáról le van tépve a süveg. Megismertem a szőke hajáról . . . Ő volt, az elátkozott királyfi, Salamon, amint bekergette a mocsárba a besenyőket.

Vagy csak hallucinálás, merengő lelkem víziója lett volna ez? . . .

görög, római, arab és goth styl csak egy-néhány motívummal rendelkezik addig a magyar motívum a világon a legváltozatosabb és legdiszesebb. A szinpompa, elevenség dolgában meglepő és minden nemzetnél kivétel nélkül jóleső lelki érdeklődést kelt fel, csak az benne a különös, hogyha az ember a magyar stylt gyűjteményt beszerezni akarja, azt nem kaphatja meg Budapesten, hanem Prágában, Linzben, Bécsben és Grácban. Holott ezt Budapestnek kellene leginkább kultiválni.

Mióta a magyar nemzet saját síkdíszítményét a müncheni, berlini, párisi és londoni kiállításon bemutatta, azóta a kalotaszegi varrottasainkat és szövötteinket a külföld oly mohón kapkodja és rendeli meg, mint az újdonságszámba menő cseresznyét. Hazánk rohamos szegényedését mi sem jellemzi inkább, mint az Amerikába való tömeges kivándorlás, mert az iskola eddigelé csupán csak általános ismereteket nyújtott a tanulóknak. Ez volt az iskolának azon vétkes nemzeti mulasztása, mely által a magyar kézmű és háziipar mindeddigelé elhanyagolta és sutba dobta. A mult hetekben egy diplomás ember, ki éveken át állás nélkül lévén, éhezett, lopott és börtönbe került. Az iskola egyik kezébe — jól-lehető diplomát — adott, de a másik kezét üresen hagyta, ezáltal még mindig a szellemi proletarizmust nevelte. Mert minden magyar iskolának hármass kötelessége van: 1-ször általános műveltségnyújtás, 2-szor kézmű, házi és ipari rajztervezésben való jártasság nyújtása, ezáltal a házi ipar megteremtése, 3-szor az izmoknak oly módon való fejlesztése, hogy ezzel bármely elszegényedett ember kenyerét megkeresni képes lehessen. Minek nyáron a drága tornaszerekhez nyúlni holott a mezei, kerti, réti munka sokkal üdvösebben és haszonnal helyettesíti? Így a testet a kettős haszonnal edzenék.

Ha egy tanítói állás üresedésben van, oda százan, ezren is pályáznak; és míg az illető állást elnyerni nem tud, csak a családnak, környezetnek, sőt a társadalomnak terhe mert a tornaeszközök által kifejlesztett izomerejét sem kertben, sem a szántaföldön alkalmazni nem tanulta, így hát nyers erejét értékesíteni képtelen, de nem tanulta a kézi háziipari rajzoknak tervezését sem, holott ha a magyar stylt dekoratív rajzot az iskola megtanította volna, minden néven nevezendő iparágban mint tervező rajzoló ideiglenesen megszerezhetné volna a kenyerét, mindaddig míg valahol diplomáját érvényesíteni tudta volna. Ez az oka a legtöbb fiatal ember elzüllésének. Ez az egyedüli oka a magyar ipar pangásának, a magyar élehetetlenségnek, a tömeges kivándorlásnak.

Svájcban, Cseh- és Morvaországban

már a 8—10 éves gyermekek is kioktatják a háziiparra, mert gyufaskatulyát, levélborítékot, szivarhüvelyt, szopókat stb. készítenek nálunk pedig a gyermek 14 éves koráig ögyeleg, a szünidőket mindegyik csak csavargással, dologtalansággal, lustálkodással tölti el. A német arisztokrata hölgyek még sétájuk alkalmával is kézimunkát végeznek, ők az iskolában azt tanulták, hogy semmiféle dolog sincs, ami szégyen lenne; nálunk pedig aki egyszer iskolába jár, annak már a mindenféle testi, sőt a szellemi munka is derogál. Az úrhatnamsági vágy tölti el egész lényét, mely előbb-utóbb koldusbotot nyom kezébe, holott Amerikában nemcsak a jogászok, egyetemi hallgatók, hanem a diplomás emberek is, ha álláshoz jutni képtelenek, beszegődnek pincérnek, urasági inasnak, szolgának. Ott már az iskola megtanította őket arra, hogy a szellemi kincs megszerzése mellé még két megélhetési életfeltétel szükségeltetik, 1-ször a rajztervezési ügyesség, 2-szor a testi nyers erőnek alkalmazási képessége.

Törökországban a lányokat részint a családban, részint az iskolában oktatják ki a síkdíszítményrajzolásra, kifestésre, hímzésre. Ezzel keresi a legtöbb török nő a kenyerét családja számára. Nálunk pedig kész munkát vásárol mindenki, ezt leginkább a csehek és morvák készítik. A magyar fürdőhelyeken vásárolható emléktárgyak, játékszerek jobbára mind külföldi gyártmányok. Csak a persaszőnyegért 5 millió forint szivarog ki évente hazánkából. Az összes ipari cikkekért 780 millió forintot fecserlünk el! Mindezen szomorú állapotok orvoslása céljából elhatároztam magamban, hogy tanítványaimat kizárólagosan a gyakorlati rajzra fogom oktatni. A Homok-utca I., II., III. osztályaiban a 176 növendékemet nemcsak a rajzra, hanem a szépirásra is én tanítottam. Mindkét tantárgy tanítását egy közös kaptafára huztam, a betűket rajzoltattam, a magyar síkdíszítményű motívumokat pedig irattam. A táblára felírt betűket, felrajzolt motívumokat alakelemeire szedtem. Azoknak egymáshoz való viszonyát, térbeli elrendezettségüket, a pozitív és negatív masszát tanítványaimmal megérttettem, az életben elforduló tárgyakhoz, eszközökhöz hasonlítottam. A konturnak (kőrajznak) alakjait egyes betűk alakjaira vittem vissza. Felírtam a köztük lévő hasonlatosságot, valamint a különbséget. Midőn tanítványaim mindezeket átértették és átértették, csak akkor engedtem meg azoknak felrajzolását. De nem a drága rajzpapírosra, hanem azt eleinte jobb kézzel a levegőben 15 percig rajzoltattam. A mikor már a bekerítő, jellegző vonalat, külső és belső (pozitív és negatív)

feltöltöt, azok jellegét, valamely tárgyhoz való hasonlatosságát felfogták, megértették: ugyanannyi ideig vezénylés, tizen rajzolás mellett a levegőben bal kézzel rajzoltattam le. Megjegyzem, hogy a fekete fali táblára a magyar stylt motívumnak mindig csak a felét rajzoltattam le, a rajzminták teljes hiányát ezután pótoltam. A következő 15 perc alatt a táblára felrajzolt motívumnak jobbik felét a jobb kézzel, a hiányzó bal oldalát pedig bal kézzel, tehát most már mindkét kézzel rajzolták a levegőben. Ezáltal értem el azon óriási haladást, a síkdíszítmény rajzolásnak legfontosabb kellékét, a szimmetria érzetét.

(Folytatjuk.)

HIREK.

— **Kossuth nyaralása.** Kossuth Ferenc miniszter szeptember 9-éig marad Karlsbadban, azután egyenesen Budapestre tér vissza. Szeptember 27-én Kossuth Karlsbadból automobilon Marienbadba utazott, ahol az angol király meghívására az udvari regelin résztvevett.

— **Az ingyenes népoktatás.** Az 1909/10-ik i. kolaév kezdete nevezetes forduló napja lesz a magyar népoktatásnak. Ez év szeptember 1-én lép ugyanis életbe Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternek az ingyenes népoktatásról szóló rendelete. E szerint az összes elemi iskolákban ingyenes lesz a tanítás, mindössze csak 50 fillér fizetendő beiratási díj emi, amely összeget az ifjúsági könyvtárak gyarapítására fordítják.

— **A baróti polgári leányiskolában** az 1909/10. tanévre a tanulók beírása szeptember 8., 9., 10. és 11-ik napjain történik. Az I. osztályba szabályszerűen azon tanuló léphet, aki életének 9-ik évét betöltötte s az elemi iskola IV. osztályából megfelelő bizonyítvánnyal bír. Azon tanulók, kik az elemi iskola VI. osztályát elvégezték, felvételi vizsga alapján felvehetők a polg. isk. II. osztályába. A jelen tanévben a III. osztály is megnyílik. Tanulj egész évre 20 Kor., mely két részletben is fizethető. Vidéki tanulók csak olyan családoknál fogadhatnak szállást és ellátást, amelyek ellen az igazgatóságnak nincs kifogása.

A vőlegény.

(Vége.)

— Ezelőtt tíz évvel — így kezdé elbeszélését Bárboth Sándor — egy nagy ünnepen egy nagyobb társaság gyűlt egybe nálunk. E társaság igen kedves és szép nőkből állott, akik közül az egyik nekem nagyon megtetszett. Megszerettem és eljártam hozzá sokszor. Nem tudom, megszánt-e, avagy megszeretett, de már az első látogatásom alkalmával kért, hogy máskor is menjek el hozzá. Már az első alkalommal is bizalmas helyzetbe kerültünk.

A leány szép volt, nagyon szép; aki meglátta, megismerte, nem tudott tőle megválni. Így voltam vele én is, akinek, mióta őt megismertem, nem volt többé nyugtom. . . . Sokszor, amíg ő a pamlagon és én előtte ültem a kis számolyon s fejemet ölében tartottam, éreztem, hogy magához szorít. Néha betakarta leomló aranyzóke hajával arcomat. Nem egyszer láttam, ha ilyenkor rátekintettem, hogy szemei könnyben usznak. Ilyenkor úgy fájt nekem, hogy miért nem születtem pár évvel előbb. Ő ugyanis évekké volt idősebb, mint én. Néha, ha nagyon elgondol-

koztam ilyen jelenet után s ő ezt észrevette, mintha látta, mintha tudta volna gondolataimat, — hirtelen elnevette magát, ami engem nagyon bántott. Ilyenkor azt gondoltam, hogy csak játékbabunak tart.

Egyszer aztán megharagudtam s nem mentem el hozzá két napig. Harmad napon jött levele: „Jöjj hozzám, mert ha nem, mást fogok szeretni.” — E fenyegetése még inkább bántott, mert nyilvánvaló kacérkodást láttam benne és ismét nem mentem el. De a következő nap már megtörtött a büszkeségem és nem volt maradásom, elmentem tehát hozzá.

Mikor az előszobában megjelentem, ő előmbe állott s gunyosan kérdé: „Ugy-e eljöttél? ugy-e látni óhajtottál?” Ennek hallatára visszafordultam s eljöttem, de nem birtam messzi menni, mert ő csakhamar utólért s kezemet megfogva, visszajött hozzám. De nagyon kifáradt s a gyors lihegéstől alig birt szólni.

Pár nap mulva már tudógyulladásban feküdt. Én ekkor is rendszeren fölkerestem s szinte bűnösnek, vagy legalább is részesnek éreztem magamat betegsége előidézésében. Egy napon — óh, e napot soh'se feledem el! — ismét hozzá mentem. Amikor szobájába lép-

tem, csaknem összeestem; hozzátartozói ismerősei ott voltak a beteg ágya körül és sirtak keservesen. Azt kellett hallanom, hogy a leány menthetetlen! . . . Édes anyja hozzám lépett s kezemet megfogva, a beteghez vitt, hogy nézzem meg és hogy utoljára csókoljam meg. Nem tudtam magamat tartóztatni: sirtam én is. Nemsokára csak hárman maradtunk: én, a beteg és anyja. A beteg aludni látszott, mi ketten suttogva beszélgettünk. Kis idő múlva a beteg fölébredt. Hangomat meghallva, felém fordult, magához intett s azt kérdé: „Szeretsz-e még?” — Én igennel feleltem, mit is felelhettem volna mást? Majd egyébről kezdett kérdezősködni, miközben anyja magunkra hagyott.

Ekkor emelte tőlem himzőollóját s azal szép aranyzóke hajából egy fürtöt levágott. Aztán ágyában felülve, hihetetlen gyorsasággal és bámulatos ügyességgel két gyűrűt font a hajfürtből, amelyeknek egyikét az én, másikát a saját ujjára huzva, megcsókolta s aztán ismét visszatért párnái közé. Ezzel én, a tizenhat éves fiú, és ő, a huszonegy éves nő, jegyesek lettünk. . . .

Sándor itt zsebébe nyulva, kivette abból a mohón csókolta és hirtelen elrejtett gyü-

— **Miniszeri beszámoló.** Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter szeptember 19-én Aradra utazik, hogy résztvegyen a Kossuth-szobor leleplezésén. Ez alkalommal nagyszabású beszédet fog tartani és hirszerint a fuzió tervét fogja szóvátni. — Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter szept. 15-én Kassára utazik, hogy választói előtt beszámolót tartson. Andrássy ez alkalommal a pluralitásról fog beszélni.

— **Műkedvelői előadás.** A baróti polgári leányiskolai növendékekből alakult műkedvelők aug. 22-én Baróton a „Korona” szálloda nagytermében, a baróti polg. leányiskola javára műkedvelői előadással egybekötött zártkörű táncmulatságot rendeztek, amely alkalommal színpadon Gaál Mózesné 3 felv. színműve: „Vallás az iskolában”, melyet nagyszámu előkelő közönség nézett végig. Az előadás úgy erkölcsileg mint anyagilag a lehető legjobban sikerült. Erkölcsileg azért, mert a kis műkedvelők a lehető legjobb tudásukat fektették szerepeikbe, amely játékkukért a közönség e ismerését teljesen kiérdemelték s ügyes mozgásukért kaptak is tapsot bőven. Anyagiag pedig azért, mert dacára a nagy kiadásnak, elég szép összeg jutott a polg. leányiskola javára.

(Ez estéről szóló elszámolás közlését térszűke miatt a jövő számban hozzuk.)

— **Tűzek mindenfelé.** A nyári szárazságban pusztul a vagyon és sok gazdának semmivé válik a már begyűjtött s fáradtságos munkájának gyümölcse. A pusztító elem hamarosan végez s néhány perc alatt a föld színével egyenlő a legbűszkébb asztal is. Aug. 25-én Köpeczen égtek el a csépléshez összehordott gabonaasztalok, amelyeknél a kár a 4000 K.-át meghaladja. A tűzet gyermekek idézték elő. Aug. 30-án Ágostonfalván égtek le csűr és lakóház s itt is több mint valószínű, hogy gyermekek voltak a veszedelmet hozók. A szülőknek nagyobb gondot kellene fordítaniok játszódozó gyermekeikre és napközben többször megvizsgálni a zsebeket s a gyújtószereket konfiskálni, ha még oly szívifájdalmat okoznak is ezáltal az édes magzatoknak.

— **Tűzvéz Nagybaczonban.** Szept. 1-én éjjel Nagybaczonban a Barabás Elek

tu'ajdonát képező malom teljesen leégett. A tűz kitérése után azonnal lángba borította a faanyagból épült egész épületet, úgy hogy a benne lakó molnár és családja is alig tudtak kimenekülni. Éppen a tűz gyors terjedése folytán a nép körében ama szállongó hír lépett fel, hogy a malmot többen szándékosan gyújtották fel s hogy az eredményt biztosítsák, a malomépületet előzőleg petróleummal leöntötték. A nyomozás ezen irányban folyamatban is van. A kár a bennégett 1500 Kor. készpénzzel s nagy mennyiségű gabonával és lizztel együtt mintegy 20.000 Kor., amiből biztosítás révén alig pár ezer Korona térül meg.

— **Nemzetközi orvoskongresszus.** Budapesten szept. 29-én nyitotta meg József főherceg a nemzetközi orvoskongresszust. A megnyitás után gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter tartott nagyszabású beszédet. Azután leleplezték Fodor József szobrát.

— **Megölte a bivaly.** Végzetes szerencsétlenség érte vasárnap délután Bartha Jánosné Homoród községi munkásasszonyt Homoród-Hévíz községben. Bartháné hazafelé igyekezvén, szembe találkozott a bivalyosordával, amelyből egy bivaly — minthogy előle kitérni nem tudott — felöklelte és szarvaival agyonszurkálta. Az asszony szörnyen halt.

— **Új postaügynökség.** Marostorda vármegye Póka községében a kereskedelemügyi miniszter által engedélyezett postaügynökség szeptember 16-án nyílik meg. Nevezett ügynökség kerületébe Póka, Mezőmojos, Pókakeresztur és Pusztalmás községeket osztották be.

— **Tusnádfürdő állami kezelésében.** A belügyminiszter táviratban értesítette Kállay Ubult, Csikvármegye főispánját, hogy Tusnádfürdőnek állami kezelésbe való vételét a pénzügyminiszterrel együtt elhatározták. Azok, akik tudják, hogy Tusnádfürdő milyen anyagi zavarokkal küzdött, akik tudják, hogy az anyagiak miatt remélt bukásnak milyen mélyreható háttere volt, hogy a fürdő évek hosszú sora óta a csőd szélén áll, — azok bizonyára tudják azt is, hogy a katasztrófától csak a vezetőség személyes garanciája mentelte meg a legutolsó esztendőben is.

Eltekintve azoktól a gazdasági érdekektől, amelyek egy magyar fürdőnek a fejlődés mértékéhez s az igények előhaladottságához való emelését szükségessé tették, Tusnádfürdőnek a megmentése magyar nemzeti érdek is volt. A magyar állam gavalléros beruházása, szakszerű vezetése kellő garanciát nyújt arra, hogy Tusnádfürdőnek már a legközelebbi jövőben leendő rohamos fejlődése elé a legszébb reményekkel tekintünk.

— **A román egyház konfliktusa.** A balázsfalvi érsek szeptember hó közepére egybehívta az egyházi zsinatot, melynek feladata lesz az Apponyi nyelvrendeletével szemben követendő eljárásról tanácskozni. A balázsfalvi káptalan egyik tagja kijelentette, hogy a görög-katholikus papság nem engedhet és a miniszternek az a kívánsága, hogy a román fiúk a hittant magyar nyelven tanulják, egyszerűen kivihetetlen, mert a magyar nyelv nincsen lithurgiai nyelvnek elismerve és a görög rítusz sajátos dogmatikus kifejezéseit nem is lehet magyarra lefordítani. Különben is, ha a miniszter nem vonja vissza rendeletét, úgy a gör.-kath. egyház főpapjai a pápához, mint egyházuk fejéhez fognak fordulni, mert itt nem a magyar nyelv tanításáról, hanem az egyház legbelsőbb ügyéről van szó, amelyben csakis a pápa döntését fogadhatják el.

— **Rejtélyes haláleset.** Zaboláról írják, hogy ott a múlt héten Kovács Ferenc zabolai lakost a községtől mintegy fél kilométernyire az uton halva találták. Minthogy a hullán talált zuzódások azt a látszatot kellették, hogy bűntény forog fenn, a királyi ügyészség vizsgálatot indított.

— **Halál a kuthán.** A pálinka áldozata lett Kovásznán az erdélyi erdőipar részvénytársaság fatelepén, szombaton délután 6 óra körül Stojka Mitru György 21 éves munkás. Stojka és több társa az ünnepet pálinka mellett pihenték át a községben. Midőn énekszó mellett a telepre visszatértek és azon helyre értek, hol a múlt évben nagymennyiségű deszka elégett és hol jelenben egy kutat ásnak, Stojka azt ajánlotta társainak, hogy ő lemegy a kutha, amely most még 11 méter mély. Társai mindenképpen lebeszélni igyekeztek tervéről mert tudták, hogy a kut szénsavas-kénes, de ellenkezésük még jobban felizgatta Stojkát, ki egy kissé ittas is volt. Stojka a kuthoz

rüt, azt szomorúan szemlélte, majd így folytatá elbeszélését:

— Ime az a gyűrű. A gyűrű jelképezi az örök hűséget; aki adja, az leköti szívét, aki pedig elfogadja, az szívét cserébe adja. Így kellene lenni, — de a valóság más, egészen más! . . .

— A leány teljesen felgyógyult. Aztán szálltak az évek. Mi sem történt köztünk. Mint boldog jegyespárt emlegettek bennünket mindenütt. És most, amikor már ígéretemet beváltani akartam, akkor következett be a válás. Ő elfeledte a köztünk történeteket, szívét másnak adta s pár nap múlva oltár elé lép. És én az esküvőt nem akarom látni s azért megyek el.

Ez utóbbi szavakat ismét fuldokló zokogás között mondá, ami Noszorády mélyen meghatotta s vigasztalni igyekezett barátját:

— Ne csüggedj, Sándor, ne sirj. Nem ismerem azt a nőt, akiről beszéltél, de azért mégsem hiszem, hogy föltegye fejére a mirtusz-koszorút. Nem hiszem, hogy elfeledte volna a közöttetek fennállott viszonyt. Ha szívét talán másnak ígerte is, de azt hiszem, nem fogja adni. Vigasztalódj tehát. Ha az ég egymásnak szánt, az egymáséi is lesztek.

Azonban lásd, ha én a te helyzetemben volnék, nem azt tenném, amit te tenni akarsz. Ha ő téged csakugyan megvetett, úgy neked kétszeresen kellene éreztetned vele gyűlöletedet.

— Nem, barátom, én őt nem gyűlölöm, de szeretem, nagyon szeretem. Ha akarnám, meg tudnám akadályozni esküvőjét, . . . de nem teszem. Legyen boldog, boldogabb, mint talán velem lett volna. Áldja meg az Isten!

— Te jólelkű vagy, barátom. Látom, hogy szenvedsz, de látom azt is, hogy nem akarsz az ő boldogságát megzavarni. Ez valóban szép tőled. De gyáva lennél mégis, ha elmennél. Ne menj el! Én e nő hűtlenségét nem tűrném ilyen békével, legalább is esküvőjét megzavarnám. . . . De lám, elitétek egy olyan nőt, akit nem is ismerek. Mondd, kiről szólt szomorú elbeszélésed?

— Kérlek barátom, ne érdeklődj e nő kiléte felől, — szólt Sándor. — Engedd, hogy maradjon ez az én titkom.

— De hát miért?

— Jobb, ha ismeretlen marad előttem, — felelé Sándor.

Noszorády a zavartság és kétely egy bizonyos nemével tekintett barátja arcába:

— Sándor, én nem értem e titkolódzás okát, aminek barátok közt nincs is értelme. . . . De ah, egy sejtélem járja át egész valómat s valami azt sugja, hogy . . .

— Sejtémed igaz, barátom; s az a sugallat a valót mondja.

— Hát lehetséges volna?

— Ugy van, Béla: mi mindketten egy nőt szeretünk; s az a leány, ki évekket ez előtt maga adta nekem e jegygyűrűt, most veled fog oltár elé lépni. Én tehát visszavonulok . . . legyetek boldogok!

— Ugy vagyok, mintha most ébrednék egy nehéz, hosszú álomból. . . . Te vagy a legjobb barát a világon, Sanyi! De lásd, én ezt a nagy áldozatot tőled még sem fogadhatom el.

— Nyugodj bele, így lesz az legjobb.

— Nem, Sándor, nem így lesz. Elbeszélésedből látom, hogy a te szívednek régibb jogai vannak a leányhoz, mint nekem. Légy tehát te a vőlegény, távoznia pedig én fogok. Bíz csak reám, én mindent elintézek.

* * *

Ugy történt. Noszorády visszaadta barátjának menyasszonyát, ő meg elutazott.

R - i Béla.

lépett, ledobálta a deszkákat, melyek elzárták a kut nyílását és bár egy társa ruhájánál fogva megakadályozni igyekezett, reá lépett a létrára és lement a kutba. Szerencsésen le is érkezett a kut fenekére, sőt vissza is tért, de ugylátszik, a szénsavas kén-től és az elfogyasztott szesztől is, elkábult és a 4-ik létrafokról visszaesett a gödörbe. Értesíték a telep igazgatóját, ki fellármázta a munkásokat, a helyszínére sietett és fizetel kíszerítva a szénsavat a gödörből, felhozatta Stojkát. Az élesztési kísérletek azonban nem vezettek eredményre. Stojka halott volt. A vizsgálat folyik, hogy nem terhel-e mulasztás valakit?

— **Apagyilkosság.** Molnár György, Imre fia, kökösi lakos, augusztus 28-án együtt mulatott az apjával, és a mikor már jól bepálinkáztak, valami fölött összeveszték. A civakodásból azután verekedés lett és az öreg Molnárt úgy találta megütni a fia, hogy az azonnal meghalt. A gonosz fiut letartóztatták.

— **Nagy szerencsétlenségek.** A múlt héten Budapesten, illetve a főváros közelében két robbanás is történt és mindkettőnek több emberélet esett áldozatul. Ugyanis szept. 26-án délután a csepeli tölténygyárban történt óriási löporrobbanás, melynek következtében 9 ember rögtön meghalt és többen súlyosan megsebesültek, ez utóbbiak közül is később kettő szintén belépusztult a szenvedett sérülésekbe, néhányan pedig egész életükre nyomorékok maradnak. — Mindjárt másnap rá, azaz szeptember 27-én a Magyar Petroleumipar Részvény társaság budapesti gyárában a petroleumtartály ismeretlen okból felrobbant, amelynek következtében három munkás halálos sérüléseket szenvedett, néhányan könnyebb sebesülésekkel menekültek meg a katasztrófából.

— **Ünnepélyek az iskolában.** Szentgyörgyi Dénes, marosvásárhelyi állami tanító egy havonként megjelenő folyóiratot készül kiadni, amely kizárólag az egyes iskolákban tartani szokott különböző ünnepélyek anyagául szolgáló költeményeket, alkalmi beszédek és énekeket, melodramákat, kis szindarabokat, monológokat stb. fog tartalmazni. A közlemények kiterjednek az összes iskolai válfajokra, az óvodák, az elemi, közép- és szakiskolák minden nemét figyelembe véve. Az első füzet f. évi november 1-én jelenik meg. Egy füzet ára 60 fillér lesz. Mindenemű megkeresés vagy küldemény a szerkesztő címére Marosvásárhelyre intézendő.

— **Halálos végű verekedés.** A fogaraszemeyi Szunyogszeg község utcáján a napokban véres verekedést rögtönzött egy csapat cigány munkás. Verekedés közben Krecsun Györgyöt úgy vágta fejbe egy vas lapáttal, hogy kilocsant az agyveleje és rögtön meghalt. A gyilkost letartóztatták és be-kisérték a brassói kir. ügyészséghez.

— **Pénzküldemény a gyakorlaton levő katonák számára.** A közös hadügyminiszterium figyelmezteti a közönséget, hogy a nagygyakorlatokon résztvevő katonák részére a pénzküldeményt lehetőleg pénzes levélben küldjék s nem utalványon, mert sokszor a kisebb községek posta hivatalai a kifizetésre szükséges pénzzanyaggal nem rendelkeznek.

Felelős szerkesztő: Hoffmann Géza.

Laptulajdonos:

Az Erdővidéki Hírlap szerkesztő-bizottsága.

Háromszék vármegye alispánjától.

Szám 9547.—1909.

Versenyárgyalási hirdetés.

Közhirre teszem, hogy az 1910., esetleg 1911. és 1912. évi alábbi szükségletek biztosítása végett folyó 1909. évi szeptember hó 15-én délelőtt 9 órától kezdődőleg a vármegye alispáni irodahelyiségben zárt írásbeli versenyárgyalás fog tartatni, — és pedig:

1. Háromszék vármegye központi és árvaszéki irodáinak fűtésére mintegy 400 köbméter hasábos tüzifa szállítása iránt. Szállítási határidő a szerződés megkötése napjától 1910. évi május hó 31-éig terjed. Bánatpénz 110 Korona.

2. A vármegyei „Ferencz József” kórház részére 280 köbméter kemény bíkk hasábos tüzifa szállítása iránt. Szállítási határidő a szerződés megkötése napjától 1910. május 31-éig terjed. Bánatpénz 75 K.

3. A vármegye alispáni hivatala és árvaszéke részére szükséges irodai szerek szállítása iránt. Bánatpénz 20 K.

4. A hivatalos ügykezeléshez szükséges író-, (miniszter, fehér, fogalmi és írógép-papír), itató- és csomagolópapír szállítása iránt. Bánatpénz 50 K.

5. A vármegye központi hivatala és árvaszéke részére szükséges könyvkötői munkák teljesítése iránt.

6. A vármegyei szolgaszemélyzet teljes ruházatának szállítása — illetőleg készítése iránt.

7. A vármegyei szolgaszemélyzet részére szükséges lábbelik (csizma, cipő, fejelés, talpalás) szállítása iránt.

8. A vármegyei „Ferencz József” kórházban ápolandó betegek és az ápolószemélyzet kenyér szükségletének szállítása iránt. Bánatpénz 100 K.

9. A vármegyei alispáni és árvaszéki hivatalnál szükséges nyomtatványok szállítása iránt. Bánatpénz 80 K.

10. Továbbá a „Háromszék vármegye Hivatalos Lapja” című hetilap előállítására iránt (hat év tartamra). Bánatpénz 130 K.

Az 1., 2., 3., 4. és 6. pontokra teendő ajánlatokhoz minták melléklendők.

A 3.—9. pontok alatt felsorolt szállítások a szállítási év folyamán a felerősülő szükséghez mérten teljesítendőek.

Az ivenként 1 K.-ás bélyeggel ellátott ajánlatok, — egységáruk megjelölésével, — minden egyes pontra nézve külön-külön adandók be és pedig az 1., 3., 4., 5., 6., 7., 9. és 10. pontokra nézve a vármegye alispáni (iktató) hivatalába, a 2. és 8. pontokra nézve a „Ferencz József” kórház igazg. főorvosához.

Az ajánlatot magában foglaló borítékra „Ajánlat a 9547.—1909. számú versenyárgyalási hirdetés . . . pontjában kiírt cikkekre munkálatokra” felirat irandó.

Az ajánlat mintája a „Belügyi Közlöny” 1907. évi (XII.) évfolyama 32 ik számában a 319—320. lapokon jelent meg s a vármegye alispáni hivatalában, nemkülönben a k. jegyzői irodákban megtekinthető.

Tárgyalás alá csak a szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett s közvetlenül vagy posta útján folyó 1909. évi szeptember hó 14-én d. u. 3 óráig beérkezett ajánlatok fognak vétetni.

Az előirt bánatpénzek készpénzben biztosítékképes értékpapírban a sepsiszentgyörgyi m. kir. adóhivatalnál teendőek le s az onnan

kapandó letéti nyugta eredetiben, vagy a kir. közjegyző által hitelesített másolatban az ajánlatához csatolandó.

Bánatpénzül az Agrár Takarékpénztár és a Háromszéki Takarékpénztár betétkönyvecskéi is lehetők, ha az illető pénztár igazgatósága a betétkönyvre vezetett záradékban kijelenti, hogy a betétösszegre nézve ki-elégítési igényt nem emel, annak bánatpénzül letételét tudomásul veszi s az alispán beleegyezése nélkül az összeget ki nem fizeti.

A versenyárgyaláson az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

A bánatpénzek nyertes ajánlattevők által az eziránti felhívásra 10%-ra kiegészítendőek.

a) A szállítás vagy munkálat teljesítéséhez szükséges új gépeket, eszközöket, berendezési tárgyakat — ha kellő minőségben, kellő időre és nem lényeges árkülömbözet mellett hazai iparosoktól vagy gyárosoktól beszerezhetők — azoktól kell beszerezni. A vállalkozók az összes nyersanyagokat, félgyártmányokat vagy kész iparcikkeket — a mennyiben azok a magyar szent korona országai területén előállítatnak, termelteknek, illetőleg amennyire az egyáltalán lehetséges — teljesen a magyar szent korona országainak termelése és ipara révén tartoznak beszerezni és a cikkek gyártásához, illetőleg a munkálatok teljesítéséhez hazai és pedig első sorban magyar honos műszaki erőket, tisztviselőket, iparosokat, alvállalkozókat, munkavezetőket, munkásokat stb. tartoznak alkalmazni, e kötelezettségek teljesítése tekintetében pedig magukat úgy a beszerző vagy megrendelő hatóság közegei, valamint a m. kir. kereskedelmi muzeum, illetőleg a kereskedelmi miniszter szakközegei ellenőrzésének is alávetik és az evégből szükséges adatokat az ellenőrző közegeknek rendelkezésére bocsátják. (1907: III. t.-c. 13. és 14. §§-ai.)

b) E kötelezettségek, avagy azok egyike vagy másika aól csak a belügyminiszter — a kereskedelemügyi miniszter hozzájárulásával — adhat egyes indokolt esetekben (16. §. 11. p.) felmentést, továbbá azoknak vagy azok egyikének a m. kir. kereskedelmi muzeum, illetőleg a kereskedelemügyi miniszter ellenőrző közegei által megállapított áthágása esetén a hatóság választásától függ, hogy a szerződést a vállalkozó előzetes értesítése mellett birói közbenjárás nélkül felbontsa és e mellett a szállítást vagy munkálatot a vállalkozó terhére és veszélyére más módon biztosítsa, vagy pedig hogy a szerződésben % szerint megállapítandó, de az összérték, illetőleg évi érték 20%-át meg nem haladó és az ipari és kereskedelmi alap javára eső kötbér kifizetését és e mellett a szerződés teljesítését követelje.

c) Az a) és b) pontban foglalt kötelezettségeknek vagy azok egyikének kijátszása által elkövetett és beigazolt visszaélés esetén a belügyminiszter a vállalkozót az 1907. évi III. t.-c. 15. §-a értelmében a törvényhatósági és községi ipari szállítások- és munkálatokból végleg vagy meghatározott időre kizárhatja.

d) Ajánlattevőnek nincs követelési joga abban az irányban, hogy a szállítás vagy munkálat egészben vagy részben neki ítéltesse oda; és e szabályrendeletnek akár az eljárásra (III. és IV. fejezet), akár az odaitételre (V. fejezet) vonatkozó határozmányai megsértéséből netán előállott kár (elmaradt

haszon) megtérítését az ajánlattevők sem a hatóságtól, sem annak közegeitől nem követelhetik. (I., 32 §. is.)

e) Ha a nyertes ajánlattevő a hozzáintéztelt felhívás vételétől számított 8 nap alatt az előirt biztosítékot le nem tenné és a szerződést alá nem írná, visszaléptnek tekintendő. Ily esetben ugyan ő a szállítás vagy munkálatra vonatkozó minden igényét elveszíti és a hatóságnak jogában áll az általa esetleg letett bánatpénzt bírói közbenjárás nélkül visszatartani; az esetben pedig, ha a szállítás vagy munkálat más uton csak magasabb egységárak vagy végösszeg mellett lenne teljesíthető, a különbözetet is megtéríteni köteles. (I., 35. §.)

Azon pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a versenytárgyalást hirdető hatósággal

üzleti összeköttetésben még nem állottak, illetőleg előtte ismeretlenek, tartoznak szállító-képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, amelyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A hatóság fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között — az ajánlott árakra való tekintet nélkül — szabadon válasszathasson. (I., 17. § d. pont is.)

Egyéb feltételekről érdeklődők felvilágosítást a vármegye alispáni hivatalában kaphatnak.

Sepsiszentgyörgy, 1909. aug. 21.

Alispán helyett:

Béldi Pál, főjegyző.

KAPHATÓK jutányos árak és feltételek mellett — részletfizetésre is — elsőrangú gyártmányu minden fajta varrógépek, kerékpárok, fa- és vasbutorok, képek, tükrök, inga és zsebórák aranyemű szalon-gárnitúrák, divánok matracok, fali- és futószőnyegek, paplanok, mindenfajta vásznak, köntöskelemék kész férfi- és fiuruhák, esetleg, mérték után is készítek. Nagy választék nemzeti zászlókban.

Szóllósy Zs.

Brassó, Kapu-utca 69

Ügynökök megfelelő fizetés mellett felvétetnek.

PETKUSI ÓSZIROZS

mint kipróbált télkemény, erős száru és terménydús

— **v e t ő m a g**, —

amíg a készlet tart, eladó a botfalui cukorgyárban.

Vetőmag szükséglet kat. holdanként 65—70 klgr.; termés eredmény 1908. évben 2294 klgr. kat. holdanként; idei termés 3 különféle fekvésű tábláról a nagy szárazság dacára holdanként 1951, 1717 és 1673 klgr. szem.

Ára 100 klgr.-ként 23 Kor. Botfalui állomáson, zsák nélkül.

Répatermelőink elsősorban vétetnek tekintetbe, akik ezen kitűnő vetőmagot megállapodás szerint a szállítandó répa ellenében is kaphatják.

A botfalui cukorgyár.

Tanonc

megfelelő iskolai képzettséggel felvétetik

Lőrincz Mózes,

vas, fűszer és vegyesáru üzletében Baróton.

Az Erdővidéki Bányaegyület Köpecen

vasöntődéje részére

ÓCSKA VASRA

ajánlatokat kér.

KOVALD PÉTER ÉS FIA

cs. és kir. szab.

kelme- és szőrmefestő, vegytisztító és gőzmosó gyár, Budapest,

VII., Szövetség-utca 37. sz.

megbízói kényelmét szem előtt tartva, elhatározta, hogy minden tekintélyes vidéki városban képviseletet létesít és ezáltal módot nyújt a n. é. közönségnek arra, hogy cégét — a csomagolás és postaköltségek mellőzésével — közvetlenül fölkereshesse. Ennélfogva Erdővidék részére

Tóth István (szabómester) Baróton

vette át a képviseletet és a gyár rendes áraiban vállalja az *uri-, női- és gyermek-öltönyök, díszítő- és butorszővecek, függönyök, kézimunkák, szőnyegek, csipke- és végárak, szőrmék stb.*

vegytisztítását és festését

ugyszintén *ágytollak tisztítását és fehérneműek mosását is.*

A n. é. közönséget biztosítva kifogástalan munkájáról és mindenkor méltányos áraitól — szíves jóindulatába és figyelmébe ajánlja a képviseletet és számos megbízatást kér a

KOVALD PÉTER és FIA cég.

Pollitzer Sérvambulatorium

— NYILVÁNOS ORVOSI RENDELŐ-INTÉZET —

sérvbajosok, ferdennöttek és amputáltak részére

Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 8., félemelet.

Az intézet szakorvosa bárkinék teljesen *díjtalanul* rendelkezésére áll. Az orvosi vizsgálat igénybevétele vásárlásra nem kötelez.

Orvosi ellenőrzés!

Mérsékelt árak!

Egyéni speciális kezelés!

Szabadalmazott sérvkötők, mr 5 Koronától fölfelé.

Vidéki megrendelések az intézet szakorvosa által lelkiismeretesen felülvizsgálatnak s pontosan és legnagyobb titoktartás mellett eszközöltnének.

—o HYGIENIKUS CIKKEK o—

a legfinomabb minőségekben, orvosilag ajánlva és sterilizálva. Feltétlenül megbízhatóak. Tucatanként 2—16 Koronáig.

Ugyanott most jelent meg: „Az ember egészsége” című orvosi mű, mely kizárólag a sérvbajjal, annak ellenszereivel és kezelésével foglalkozik. E munkát bárkinék díjtalanul és zárt borítékban küldi meg az intézet igazgatósága.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!

Magyar ásványvíz

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gylmorhaj ellen

Borszéki-főkut, ásványvizek ki rálya, köszvény ellen.

Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen

Bodoki Matild, alkális savanyu- viz.

Baross, vesebaj ellen

Borhegyi, húgyhajtó

Boholti, üdítő viz

Előpataki, sárgaság ellen

Felsőrákosi Mária, légsőhurut ellen

Hargitaligeti, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő

Kászón-főkut (Salutaris) és jó

lithium tartalmu.

Répáti, égvényes ásványvíz

Székely-Selters, idült gylmorhaj ellen

Sztojkal, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvost

és megtudja, hogy a

természetes ásványvíz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

GRAMOFONOK

- - MIG A KÉSZLET TART - -
MINDEN ELFOGADHATÓ ÁRBAN

KIÁRUSITTATNAK,

A RAKTÁRON LEVŐ ÖSSZES NAGY

LEMEZEK

DARABONKÉNT 3 KORONÁÉRT
- - - - ELADATNAK A - - - -

BRASSÓI LAPOK KÖNYVKERES-
- KEDÉSÉBEN -

- - BRASSÓ, KAPU-UTCA 64. - -

ELOPATAK

gyógyfürdő

kiváló jó eredménnyel használható a gyomor-, vese-, hólyag- és méh hurutos bántalmánál, máj- és lépajoknál köszvény és csuznál, altesti pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fejlődő betegségeknek.

A nagyhirű **előpataki gyógyvizek** orvosi javaslat szerinti ivása, összekötve a megfelelő és itt feltalálható kiegészítő gyógyeszközökkel (meleg hidegfürdők, vizgyógyintézetű kezelés, massage, svéd torna, diätikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat fel.

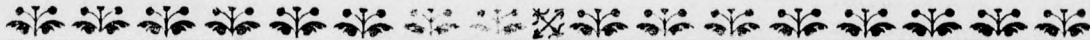
Fürdő-idény: május 15-től szeptember 15-ig.

Vasuti állomás Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állandó olcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos. Az elő- és utóidényben (május 15-től június 15-ig és aug. 20-tól szeptember 15-ig a gyógy- és zenedíjnak fele fizetendő, lakások 50 százalékkal és ellátás is sokkal olcsóbb.

Az előpataki ásványvíz, mely a szénsavdus, égvényes vasas vizek között első helyet foglal el, mint gyógyeszköz háznál is használható és üdítő, kellemes ital, tisztán vagy borral vegyítve nagy kevéltésnek örvend. Itthon és a külföldön egymillió palacknál több kerül forgalomba.

Szétküldési hely: Előpatak, de kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben.

Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság.

Mindennemű **BUTOR** előnyös feltételek mellett kapható

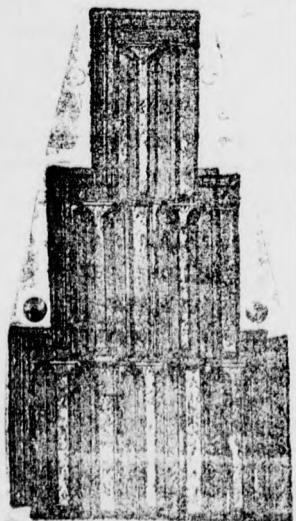
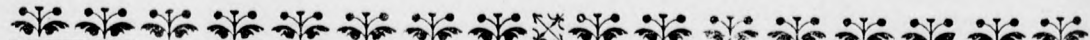
Fogolyán Endre

ujonnan kibővített butorraktárában

== **Sepsiszentgyörgyön.** ==

Teljes menyasszonyi kelengyék, vásznak, ágyszerítők, függönyök és matrácok

Zongorák és varrógépek részletfizetésre is!

Bohn kikindai cserepe.

Saját érdekében

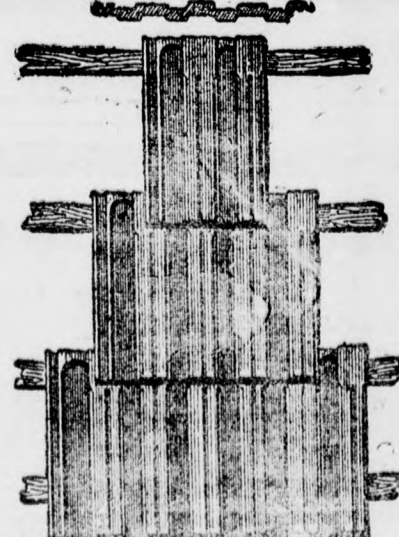
csak BOHN-féle

nagykikindai és zombolyai cserepet fogadjon el és utasítson vissza más silány minőségű cserepe, mert

csak a BOHN-féle

cserep jutányos, szép és szakszerű fedőanyag. Tessék mintát és árjegyzéket kérni.

BOHN-CSERÉPGYÁR Zsombolya.

Bohn zombolyai cserepe.